

GULDBORGSUND

Ansøgning om konkrete forsøg i Frikommuneforsøg II

Frikommunenetværk	Børn som vores vigtigste ressource Guldborgssund, Gladsaxe og Ikast-Brande kommuner			
Titel på forsøg	Fra nationale test og prøver til særlig individuel vurdering – for børn med multiple funktionsnedsættelser			
Deltagerkommuner	Guldborgsund Kommune			
Faglig kontaktperson	May-Britt Hermann			
	Telefon	2518 2359	E-mail	mher@guldborgsund.dk
Netværkskoordinator	Susanne Schnohr			
	Telefon	2518 0250	E-mail	susc@guldborgsund.dk
Dato for ansøgning	1. maj 2017			

1. Beskrivelse af forsøget

Kort opsummering:

Alle elever i den danske folkeskole skal gå til de nationale test fra og med 2. klasse og afslutte med folkeskolens afgangsprøve. Men det giver ikke mening at tilbyde disse test og prøver til elever med varige multiple funktionsnedsættelser, fordi eleverne ikke kan præstere det samme som deres jævnaldrende.

Et af de helt grundlæggende elementer i folkeskoleloven er kravet om differentieret undervisning, hvilket indebærer at møde eleven, hvor eleven er – også når det handler om test og prøver.

Problemet for målgruppen i forsøget er, at de ikke kan præstere på samme niveau eller i samme testmiljø som deres jævnaldrende. Testniveauet og -miljøet er generelt for svært:

- De svageste elever i denne elevgruppe kan end ikke anvende et tastatur, skrive bogstaver eller tale
- De fagligt dygtigste elever i denne elevgruppe vil ligge en del klassetrin under alderssvarende.

Folkeskolelovens intention med obligatoriske test og prøver for alle børn er bl.a. at ligestille elever med særlige behov med almindelige elever. Vores vurdering er, at det at give elevgrupperne de samme betingelser netop *ikke* ligestiller dem. For lige præcis den målgruppe som forsøget handler om – de elever der har det allersværest ved at lære – vil det være langt mere meningsgivende at blive evalueret på faglige, sociale og personlige kompetencer i forhold til *egen* udvikling, forudsætninger og muligheder.

Kravet om, at elevernes skal deltage i de nationale test og prøver opleves af forældre som et urimeligt krav til deres barn fra "systemets side". Forældre tilkendegiver også, at de oplever, at den vigtige sociale og personlige læring disse elever har været optaget af i løbet af skoleåret negligeres ved kravet om udelukkende at vurdere elevens faglige udvikling.

Forsøget går derfor ud på at friholde denne gruppe elever generelt fra de obligatoriske test og prøver og erstatte dette med en konkret og individuel vurdering. Forslaget til en sådan model fremgår i nedenstående.

Det er forventningen, at forsøget både vil skabe en større motivation for læring hos eleverne i målgruppen og en mere direkte sammenhæng mellem elevernes læringsmål og den vurdering, der gives af de-

res. udvikling.

Det skal fortsat være mulighed for aktivt at tilmelde sig nationale test og prøver, hvis dette er ønskeligt og formålstjenligt for enkelt elever.

I beskrivelsen af forsøget anvendes begreberne nationale test og prøver. 'Prøver' omfatter både afgangsprøven og andre obligatoriske prøver.

A. Baggrund

Ifølge folkeskolereformen skal alle elever der får specialundervisning deltage i samme nationale test og folkeskolens afgangsprøve som almindelige elever. De nationale test og prøver er koblet til de Forenklede Fælles Læringsmål (2015) som beskriver, hvilke kompetence-, færdigheds- og vidensmål almindelige elever forventes at kunne præstere i 1.-10. klasse¹.

Testene er it-baserede og designet til at være adaptive, hvilket betyder at opgavernes sværhedsgrad løbende tilpasser sig elevens niveau. F.eks. når eleven svarer korrekt, bliver næste opgave sværere, svarer eleven forkert, bliver næste opgave lettere. Den samlede besvarelse og resultaterne kan derefter give en pejling af, hvilken sværhedsgrad og niveau eleven kan håndtere.

For almindelige elever i folkeskolen er de nationale test og prøver brugbare og kan virke motiverende på elevens videre læring da måden, hvorpå testen afvikles og dens sværhedsgrad er passende i forhold til, hvad eleverne forventes at kunne klare i en bestemt alder.

Erfaringerne er, at den indbyggende adaptivitet i test og prøver ikke kan anvendes i forhold til målgruppen, fordi der er for stor forskel på, hvad eleverne formår og testens indbyggende spænd i fagligt niveau. It-systemet er ikke designet til at kunne adaptere spørgerammen til målgruppen, hvilket i givet fald ville indebære at skulle gå flere læringstrin ned i niveau. Dette er f.eks. helt nødvendigt, når man skal teste en 8. klasses elev der har kundskaber på 2. klasses niveau.

Der vil forsøget erstatte nationale test og prøver med differentierede evaluerings- og prøveformer, hvor indholdet afspejler, hvad eleven har lært og formen er tilpasset elevens handicap.

Guldborgssund Kommune har tidligere haft kontakt til Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen omkring ovenstående problematik. Instruksen herfra har været, at de elever som kan tage blot dele af nationale tests eller afgangsprøve skal tilmeldes. Udgangspunktet for forsøget er, at det er muligt at gøre det meget bedre - og i en form og med et indhold, der giver langt mere mening for både børn og forældre.

1.2 Målgruppebeskrivelse

Målgruppen for forsøget er børn med svære indlæringsvanskeligheder eller børn med varige multiple funktionsnedsættelser - med eller uden sprog.

Målgruppen er en gruppe af børn som har det til fælles, at de lever med bevægelsesvanskeligheder i kombination med forskellige sansefunktionsnedsættelser. De har store medfødte eller tidligt erhvervede neurologiske skader, syndromer og diagnoser. Opgjort efter den internationale sygdomsklassifikation drejer det sig om børn, der har mellem 2 og 10 diagnoser med et gennemsnit på 5. De hyppigste diagnoser er mental retardering, cerebral parese og muskelsygdom, epilepsi, medfødte misdannelser og synshandicap.

Målgruppen repræsenterer ca. 5 % af alle elever, der ikke fortsætter i almen ungdomsuddannelse men visiteres til Særlig Tilrettelagt Ungdomsuddannelse (STU) og Bo og Naboskab.

Vores frikommunenetværk (Gladsaxe, Guldborgssund og Ikast-Brande) har 3 spor:

- A. De udsatte børn og unge (2016 - 2019)
- B. Rammer og muligheder for trivsel, læring og udvikling i folkeskolen (2017 - 2019)
- C. Unge skal have en uddannelse (2017 - 2019)

Udgangspunkt har lige fra begyndelsen været, at Gladsaxe og Ikast-Brande primært ville etablere forsøg vedr. udsatte børn og unge (spor A). Begge kommuner tilslutter sig, at de udfordringer, som fri-

¹ Nationale test i fagene dansk, matematik og engelsk. Dansk testes hver 2. år (2., 4., 6. og 8. klasse), Matematik i 3., 6., og 8. klasse og Engelsk i 4. og 7. klasse

kommuneforsøget ” Særlig individuel vurdering til børn med multiple funktionsnedsættelser - frem for nationale test og prøver” (spor B) adresserer, og den effekt, man vil opnå hermed er både relevant og aktuel, men er på nuværende tidspunkt ikke deltagerkommune i forsøget. Hvis regeringen vælger at imødekomme forsøget, vil man i begge kommuner konkret tage stilling til, om man vil indgå i forsøget med de muligheder, der gives.

1.3 Praksis i Guldborgsund Kommune

I Guldborgsund Kommune visiteres ovennævnte målgruppe til en kommunal specialskole. Undervisning i folkeskolens fag og fagområder tilrettelægges på skolen med særlige hensyn til elevens indlæringsforudsætninger.

Alle elever på specialskolen har en specialpædagogisk handle- og udviklingsplan (HUP) og indeholder - foruden mål i folkeskolens fag - også mål som er rettet mod at lære eleven en lang række andre kompetencer fx personlige, sociale, kommunikative eller motoriske.

Handleplanen er lavet pga. en individuel vurdering af elevens kompetencer og færdigheder og indeholder realistiske mål for elevens læring samt en beskrivelse af, hvilke konkrete tegn der vil afsløre, at elevens læring er lykkedes.

For at lykkes med læring er det centralt, at undervisningen på specialskolen er motiverende for eleven. Eleven motiveres hvis forskellen mellem det eleven kan, og det eleven udfordres på er 'passende'. Er forskellen derimod for stor bliver vedkommende demotiveret og mister lysten til videre læring. Med kendskab til hvad der motiverer eleven, vælger skolen de læringsmetoder som bedst kan indfri de opstillede mål for eleven. Mål og metoder vælges ud fra en individuel vurdering af eleven.

Eksempler kunne være Mads på 15 år, som sprogligt og kognitivt svarer til et barn på 9 måneder, og Torben på 10 år, som pga. en tidlig hjerneskade er psykotisk og udadreagerende i sin opførsel og desuden sidder i kørestol ikke har noget sprog.

Mads og Torbens sociale og personlige udviklingsmål indgår i deres individuelle handle- og udviklingsplaner (HUP) på lige fod med mål for de faglige folkeskolefag.

Mads har koncentrationsvanskeligheder og kan kun arbejde i kortere intervaller ad gangen. Det stiller krav til vekselvirkning i hans undervisning - pauser, bevægelse og undervisning - for sikre, at det han skal øve er 'tilpas svært' men ikke varer så lang tid, at det trætter ham og demotiverer ham.

Torbens læring er rettet mod at give ham nogle kompetencer og strategier til, at han kan trives i et fællesskab, kan kommunikere og blive forstået uden at blive voldsom og optræde skræmmende. Hans personlige udviklingsmål er at lære at bruge signaler for ja og nej i form af tænd og sluk for signalknappen på sin kørestol.

Som en lang række af elever i denne målgruppe er både Mads og Torben udfordret i forhold til at kunne fastholde det, de lærer over tid. Derfor er det for forsøgets målgruppe en forudsætning for mulig succes i enhver test eller prøve, at denne udføres i forlængelse af det emne der er arbejdet med, hvis der skal genereres et retvisende resultat, som eleven også kan relatere sig til. Ligeledes skal evaluering foretages på baggrund af kendte materialer og metoder. Dette foregår ved at skolen afholder interne 'afgangsprøver' for eleverne, hvor eleverne testes i det, de har modtaget undervisning i, og på det niveau det er indlært på.

På specialskolen i Guldborgsund Kommune foregår de interne prøver parallelt med de nationale test og prøver. Prøverne afvikles primært ved at elever som en del af undervisningsaktiviteterne laver et afgangprojekt som skal vises og fremlægges. Formen tager udgangspunkt i elevernes behov og kan afbrydes eller udskydes af hensyn til barnets handicap.

I praksis kan det være nødvendigt at afvikle tests og prøver flere gange. En god afvikling kræver, at eleven har en god dag, hvor der ikke kommer forstyrrelser ind, som kan ødelægge præstationen. Under denne forudsætning består eleverne og får en meget udførlig beskrivelse af deres funktionsniveau, deres kompetencer og hvad den kommende læringsindsats skal fokusere på.

Modsat situationen med de obligatoriske test eller prøver, hvor niveau og testmiljø er for svært for eleverne i forsøgets målgruppe har ovennævnte prøvesituationer både dokumenteret, hvad eleven kan (fagligt, socialt eller personligt) og samtidig været tilpas udfordrende og motiverende for eleven at deltage i.

Guldborgsund Kommune vil i forsøget med en fritagelse for nationale test i stedet evaluere elevernes kompetencer ved at vælge den test, som er bedst egnet til at indfange seneste læring. Dette på baggrund af en individuel vurdering af elevens handicap.

1.4 Administrativ procedure - skriftlige fritagelse for nationale test og prøver

Antallet af elever på specialskolen i Guldborgsund er i alt 45 og blandt disse har højest 1-2 elever pr. år deltaget i den nationale test eller afgangsprøve.

Obligatoriske test og prøver medfører derfor, at specialskolens ledelse hvert år for størstedelen af eleverne skal bede undervisningsministeriet om at fritage eleverne.

Det er en administrativ og følelsesmæssig tung og tilbagevendende proces som involverer ledelse, Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR), eleverne og elevernes forældre.

Reglerne er i dag, at en begrundelse for at blive fritaget for test/prøver skal ske skriftligt med en tydelig redegørelse for barnets handicap – evt. dokumenteret med udtalelser fra kommunens Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR). Skolens ledelse iværksætter hvert år en proces der skal oplyse og involvere hver enkelt elevs forældre i, at deres barn skal til eksamen i et fag og i et niveau der i udgangspunktet ikke tager højde for det, som deres barn har arbejdet med at tillære sig i det forløbne skoleår. Processen munder ud i, at forældrene giver deres samtykke og støtte til skoleledelsens vurdering om elevens fritagelse for test.

Baseret samtaler med elevernes forældre, er det vurderingen, at forældrene oplever det ekstremt belastende at være underkastet denne proces. Kravet om, at elevernes skal deltage i den nationale test/prøver opleves af forældrene som et urimeligt krav til deres barn fra "systemets side", og samtalen om 'kravet' reaktiverer hos mange forældre en skyldfølelse over, at deres barn er handicappet. Responsen fra forældrene er, at de oplever at den vigtige sociale og personlige læring eleverne har været optaget af i løbet af skoleåret negligeres ved kravet om udelukkende at vurdere elevens faglige udvikling.

Kritikken fra forældre og lærere knytter sig til, at testen eller prøven demotiverer eleverne fordi:

- Den i form og niveau er for svær og udelukker de fleste elever fra at gå til eksamen
- Den fokuserer ensidigt på en lille delmængde af elevens læring (fx dansk, matematik etc.) og anerkender ikke elevens andre vigtige læringsmål
- Den indbyggende adaptivitet er utilstrækkelig og resultaterne kan ikke anvendes efterfølgende af elever, forældre eller lærere.

I forsøget skal målgruppen generelt friholdes for de nationale test og prøver.

I stedet skal eleverne vurderes efter en alternativ model: En model, der tager afsæt i en individuel vurdering af eleven og tester eleven på sine egne præmisser og med et indhold der afspejler, hvad eleven har arbejdet med i det forgangne skoleår.

Modellen vil tage udgangspunkt i elevens handle- og udviklingsplan (HUP) og opstilles i en form så den danner en kvalificeret beskrivelse af eleven og vedkommendes faglige, personlige og sociale kompetencer. Udgangspunktet er den praksis, som er beskrevet i afsnit 1.3.

Modellen skal endvidere være med til at sikre en god brobygning til de Særligt Tilrettelagte Uddannelsesforløb (STU). Hvor netop elevens sociale og personlige kompetencer og kvalifikationer vurderes i forhold til at afklare vedkommendes mulighed for at kunne have en fremtidig tilknytning til arbejdsmarkedet.

Hvis elever eller forældremyndighedsindehavere ønsker, at eleven deltager i de nationale test og prøver i forsøgsperioden, er det ledelses ansvar at tilmelde vedkommende til testen/prøven og orientere Undervisningsministeriet.

2. Mål og forventede resultater

I Guldborgssund Kommune er det en strategisk målsætning, at alle borger skal have mulighed for at lære og udvikle sig – hele livet igennem. I denne sammenhæng gælder, at den nationale test/prøve jf. folkeskoleloven ikke i tilstrækkelig grad understøtter denne ambition i forhold til denne ansøgnings målgruppe.

Frikommuneforsøget har følgende mål:

1. At en større andel af målgruppen og/eller deres forældre (forældremyndighedsindehaver) har oplevelsen af:
 - a. At samtlige af elevens læringsmål er gjort til genstand for vurdering
 - b. At prøveformen og dens faglige niveau tager særlig hensyn til elevens handicap og individuelle indlæringsforudsætning.
 - c. At folkeskolens prøver er motiverende for eleven at deltage i
 - d. At resultaterne af testen/prøven kan anvendes som en del af elevens videre læring.

Og:

2. Bedre sammenhæng mellem de kompetencer målgruppen vurderes på i forhold Særlig Tilrettelagt Ungdomsuddannelse (STU) og specialskole (brobygning)

3. Konkrete behov for forsøgshjemler, undtagelser fra gældende lovgivning mv.

Forsøget indebærer en undtagelse fra gældende lovgivning således, at der ikke er automatisk tilmelding til nationale test og prøver – herunder afgangsprøver - for forsøgets målgruppe. Hvis eleverne i forsøgets målgruppe skal gennemføre nationale test og prøver, skal der foretages en aktiv tilmelding.

Dette vedrører jf. folkeskolelovens § 13, stk. 3, og bekendtgørelse om anvendelse af test i folkeskolen mv. § 6 samt bilag 2. Endvidere vedr. undtagelsen folkeskolelovens § 14 omkring afgangsprøver.

Der skal være en forsøgshjemmel, som giver mulighed for, at den model som er beskrevet, der tager udgangspunkt i digitale elevplaner og handle- og udviklingsplaner, kan erstatte nationale test og prøver – herunder afgangsprøver – for forsøgets målgruppe. Det vil sige en model for vurdering af eleverne, der tager afsæt i en individuel vurdering og tester eleven på sine egne præmisser og med et indhold der afspejler, hvad eleven har arbejdet med i det forgangne skoleår.

4. Hvordan realiseres de forventede resultater

Jf. folkeskoleloven skal alle elever i folkeskolen have en digital elevplan, som indeholder elevens fremtidige læringsmål, status på målene og den opfølgning læreren, eleven og hjemmet skal lave.

Forsøget vil afprøve hvordan en digital elevplan sammen med de eksisterende handle- og udviklingsplaner (HUP) kan videreudvikles til at blive omdrejningspunkt for vurdering af elevens læring og progression. Udvikling skal involvere følgende aktører:

Psykologisk Pædagogisk Center (PPC), specialteamet på normalområdet (skoler og dagtilbud), specialskolen, samt familieområdet.

I Guldborgsund Kommune er indkøbt den digitale læringsplatform MeeBook. Udviklingen af den nye HUP skal ligge i MeeBook.

Elevplanen skal indeholde mål, status og opfølgning.

- Måldelen: skal indeholde de individuelle mål for den enkelte elevs læring. Den nye HUP vil indeholde denne del, hvor den digitale platform giver mulighed for at medarbejderne omkring den enkelte elev kan skrive egne formulerede læringsmål.
- Statusdelen: skal vise elevens fremskridt i forhold til målene. Den nye HUP giver mulighed for at dokumentationen kan bestå af forskellige medier både tekst, video, billeder. Desuden kan elevens progression vurderes af både medarbejdere og eleven.
- Opfølgningsdelen: skal beskrive, hvordan og hvornår der skal følges op på målene. Den nye HUP giver mulighed for en kontinuerlig opfølgning, så HUP'en ikke er en årlig opfølgning, men er et dynamisk evalueringsværktøj, så eleverne kan vurderes løbende.

Når eleverne fritages fra de nationale test og prøver, og disse erstattes af den nye HUP, giver det mulighed for en mere troværdig og kontinuerlig opfølgning på eleven. De nationale test i f.eks. dansk foregår 1 - 2 gange om året afhængig af, om man deltager i både de obligatoriske og de frivillige tests. Når den nye HUP bruges, vil man hele tiden kunne følge barnets udvikling, f.eks. ved afslutning af hvert emne. Der kan også laves faste opfølgninger i et årshjul f.eks. hvert kvartal. Altså bliver vurderingen af eleven mere intensiv og giver et mere retvisende billede af elevens faglige kompetencer og progressi-

De nationale test er lavet til at teste fagligheden i primært dansk, matematik og engelsk. Men for målgruppen er der et stort fokus på sociale kompetencer, relationer og livsduelighed. Den nye HUP giver mulighed for at sætte sociale læringsmål for eleven, samt følge op på disse mål og evaluere den sociale progression.

Der kan inddrages forskellige test til evaluering og vurdering af eleven - både analoge og digitale. Det kan f.eks. være OS64 (læsetest) eller anden model, der specifikt er tilpasset eleven.

For Torben på 10 år vil det betyde, at man i den nye HUP kan indskrive et konkret individuelt fagligt mål, som f.eks. er, at han kan læse og forstå navneord som hest, kat, cirkus etc. Da Torben er stærkt bevægelseshæmmet og ikke har noget sprog, vil testsituationen være tilrettelagt særligt til ham for at vurdere hans foreløbige læring: Han vil få et kort med et ord og en række billeder vises på tavlen. Læreren peger på billederne og med lyd eller 'ja' (tænd lys på kørestolen) vil Torben kunne indikere, at billede og tekst passer sammen. Situationen optages på video og gemmes på HUP.

Det opstillede mål vil kunne ses af alle medarbejdere omkring Torben, også af de eksterne samarbejdspartnere f.eks. en psykolog fra PPC. Desuden kan forældre se de mål, der er opstillet for Torben. Det giver også mulighed for, at der kan opstilles mål i samarbejde med forældrene. Både medarbejdere og forældre vil have mulighed for at beskrive status, opfølgning, aftaler mv. I eksemplet med et mål for Torben, kan der skrives en status, men den nye HUP giver også mulighed for at inddrage videoklip, så man visuelt kan se den progression der er for Torben.

I forhold til elevens videre forløb til STU, skal opfølgningen i elevplanen fra 8. klasse være med til at afklare elevens uddannelsesvalg. Den nye HUP giver mulighed for, at eksterne samarbejdspartnere er aktive bidragydere f.eks. kan uddannelsesvejlederen både se HUP'en, men også skrive mål, aftaler mv. ind.

I eksemplet med Mads betyder det, at hans uddannelsesvejleder i samarbejde med lærere, pædagoger og forældre kan indskrive mål og aftaler omkring Mads' fremtidige skolegang, og det vil være let tilgængeligt for alle.

Rent teknisk vil den nye HUP være let tilgængelig, da MeeBook ser ens ud, uanset hvilket device du sidder med. Altså kræver det ikke særligt udstyr for forældrene. Det er også en fordel, at den nye HUP er tilgængelig for medarbejderne i den platform, der er en del af deres daglige planlægningsværktøj.

5. Evaluering

Evalueringen vil i høj grad basere sig på den oplevede effekt af den anderledes evalueringsmetode som skal anvendes overfor målgruppen. Eftersom målgruppen kan have vanskeligheder ved at kommunikere selvstændigt vil det være nødvendigt at indhente særlig viden om, hvordan de kvalitative mål for forsøget kan påvises.

Derudover vil både forældre, medarbejdere og det øvrige netværk omkring eleverne i målgruppen være relevante i forhold til evalueringen

Det konkrete evalueringsdesign og metoder til indsamling af både kvalitative og kvantitative data tilrettelægges i samarbejde med KORA.